

VRĂJITORI, CHIROMANȚI, NECROMANȚI

Dr. Adrian MAJURU

Vrăjitori, ghicitori, chiromanți, astrologi, prezicători, și mulți diverși șarlatani se erijează în ultimii cincisprezece ani ca salvatori de vieți și destine nefericite. Demersul de față readuce în actualitate o temă similară prezentată pe larg în anul 1938 de doctorul Nicoale Minovici, în revista de Medicină Legală.

Societatea urbană românească a preluat fără ezitări toate elementele mitologice ale spațiului rural, le-a îmbogățit și diversificat ca întrebuintare. În spațiul occidental, ocultismul derizoriu a fost în mare parte excavat, cel puțin din punctul de vedere al rapoartelor medicale, sociologice și antropologice publicate; lumea cunoaște iar spațiul public reacționează împotriva șarlatanismului. În spațiul românesc, perpetuu tranzitiv și bulversat, nefericirile sunt în coabitare cu o adevărată psihoză colectivă, aflată într-o continuă căutare a unui răspuns. Din păcate, primul episod parcurs în astfel de probleme se consumă la marginea societății, prin intermediul unor personaje culpabile penal numite cel mai ades "renumita vrăjitoare".

„Nu este socotit vrăjitor oricine vrea”

În afară de medicină, etnologiei și antropologiei, nu sunt alte domenii care să se preocupe de acest fenomen social.

Ruralul, cu bagajul său mitologic variază și variabil de la o regiune etnografică la alta, este întâlnit și azi în habitatul restrâns al lumii urbane. Cu precădere în suburbiile orașelor, unde coloniștii veniți din toate zonele țării au adus cu ei credințele specifice arealului lor cultural. Se produce astfel un sincretism de credințe care nu se întâlnește în sfera ruralului, deoarece acolo invocarea magicului este decantată de ritualurile specifice zonei. Superstițiile țăranilor

deveniți peste noapte orașeni au fost preluate și îmbogățite de bagajul mitologic existent deja în interiorul comunităților hindo-gitane de la periferiile orașelor.

Acesta este alimentat în subteran de structurile imaginarului mitologic milenar: pentru poporul român, farmecele, vrăjile, blestemele sunt o prezență continuă de la naștere, la moarte. Tot ceea ce nu poate fi explicat se datorează „acțiunii răuvoitoare a unor ființe omenești, vrăjitorii și vrăjitoarele, fermecătorii și fermecătoarele.”

În imaginarul popular românesc, vrăjitorii și vrăjitoarele „sunt priviți ca niște oameni fără de lege, lepădați de Dumnezeu, care au de-a face mai mult cu spiritele cele necurate, pentru că ei, în vrăjile ce le rostesc, în loc să se adreseze lui Dumnezeu, își iau de cele mai multe ori refugiul la spiritele cele necurate sau la niște ființe mitologice, ca acestea să le dea ajutorul trebuincios și să le împlinească dorința.” Spre deosebire de vrăjitori, „fermecătorii nicicând nu-și au refugiul la vreun spirit necurat sau la vreo ființă mitologică, ci ei de regulă se adresează la Maica Domnului, ca aceasta să le dea ajutorul necesar, sau la niște obiecte, bunăoară cum e apa și roua (Aurel Cândrea).

Vrăjitorii lucrează fiecare în vizuina lui, iar, dacă se adună, se duc la hotare. Vrăjitorii se servesc de dracul, iar dintre animale se servesc de câine pentru deochi și de gânsac pentru fapt” (Aurel Cândrea). Ceea ce face un vrăjitor, numai un alt vrăjitor mai poate desface. Satele românești sunt încă bogate într-o faună umană de babe tămăduitoare, moașe, vraci, care cunosc leacuri «băbești», «din bătrâni» pentru tot felul de boli și neajunsuri «lumești».

Demersul nostru este interesat de expansiunea ruralului și afișarea lui în false calități și cunoștințe, la periferia lumii urbane. În lumea hindo-gitană, diferită de cea rural românească, s-a conturat întotdeauna un peisaj imaginar

malefic, vecin cu «nefărtatul» și care se manifestă prin puterea acestuia. Pe când «baba» satului rezolvă neajunsuri individuale sau colective cu ajutorul leacurilor naturale, al descântecelor și ritualurilor cunoscute și acceptate de comunitate în astfel de circumstanțe, vrăjitoarea hindogitană folosește un limbaj ritualic moștenit în cadrul șatrei sau al sălașului și adus din spații culturale străine Europei.

Potrivit antropologiei și etnologiei, „nu este socotit vrăjitor oricine vrea. Pentru aceasta, trebuie să fii recunoscut capabil să arăți originile puterii pe care le pretinzi că o deții și totodată să faci dovada eficacității tale după modalități de apreciere admise în mod obișnuit”. (Dominique Camus).

Sarlatani de ieri și de azi

Inițierea în vrăjitorie se derulează treptat, în familie (șatră, sălaș sau clan). În termeni tehnici, dar și reali, orice inițiere „transformă literalmente omul, dându-i alte mijloace de cunoaștere, de percepție și deci de acțiune asupra lumii. Aceasta angajează întreaga existență a individului: trecutul, prezentul, viitorul său, în măsura în care toate referințele sale vor fi repuse în discuție, deoarece căutarea puterii se efectuează prin trecerea la «anormal»” (Dominique Camus). În adevărata vrăjitorie, „cel care nu are forță poate să moară”, dar în cazul simulărilor foarte numeroase la periferia orașelor românești observăm variate ritualuri-surogat, după imaginația și fantezia vrăjitoarelor de azi. Ziarele abundă de reclame și anunțuri care se întrec în a prezenta pe „adevărata regină a Magiei Albe”. Potrivit etnologului Dominique Camus, „vrăjitorii care au recurs la acest gen de anunțuri vin în general de departe, nu au nici o legătură cu mediul și nu sunt predispuși la întâlniri. Ei nu au, la drept vorbind, reputație și caută să-și constituie prin intermediul presei un capital magic.” Mai mult, printr-o astfel de publicitate, uneori agresivă, „sarlatanul propune să se laude excesiv și să proslăvească rețete pentru care nu posedă cheile în măsură să le facă active, dar pe care se străduiește să le transforme în putere. (...) Toți vrăjitorii îl descriu pe sarlatan ca pe unul care se laudă prin

publicitate pentru a dobândi o clientelă pe care nu o cunoaște și care se va împropăta mereu, grație anunțurilor din ziare”.

Ziarele de astăzi abundă de anunțuri pline de grațitudinea de genul „cu respect deosebit mi s-a mulțumiri celebrei tămăduitoare Atena. M-a ajutat în privința căsătoriei mele cu Diana care mă ura. Eugen. București” etc (*România Liberă*, nr. 3226). Acesta este cel mai întâlnit tip de reclamă publicitară din ultimii doi-trei ani. Aflăm de „vestita Trandafira” care poate fi contactată „în orice problemă” sau la fel de „vestita vrăjitoare Claudia” cu „leacuri aduse recent de la muntele Athos”, sau de Irina „întoarsă din țările europene”, fiind „cea mai solicitată ghicitoare” (*România Liberă*, nr. 3225).

În urmă cu peste 60 de ani, fantezia sarlatanilor de cursă lungă era mult mai variată. Iată cum se intitulau unii dintre ei: „profet providențial”, „Eu sunt totul”, „Ghicitor egiptean”, „Cabalist”, „Spiritist-magic”, „Telepat-Astrolog”, „Sugestiofizionom”, „Grafolog-Chiromant”, „Singurul Psiholog din România Mare”, „Savant Ocultist, autorizat de somități marcante”, „Prezicatorul Curții Regale”, „Savantul filozof”, „Imperatorul Suprem al Destinelor, a uimit prin prezicerile sale toate continentele”, „Luminătorul spiritelor omenești”, „Purtătorul suprem de taine Dumnezești pe Pământ” etc (Nicolae Minovici).

„Renumitul profesor indian Sady Faim”, cârpaci analfabet din Brăila

Doctorul Nicolae Minovici a avut ideea de a face o cercetare pe teren pentru a-i depista pe sarlatani și a face cunoscut fenomenul ocultismului derizoriu. Astfel, „Purtătorul de taine Dumnezești pe Pământ” era „aproape analfabet, întrucât cele cinci clase primare care sunt la baza edificiului cultural, nu vor putea permite decât celui inconștient să se intituleze: «Luminătorul spiritelor omenești».” Apoi „Profetul Providențial” născut „într-o comună din apropierea Capitalei, ne dovedește prin activitatea lui „cât de mari sunt naivitatea și simplitatea în sufletul acelora, care merg să-l consulte.” A renunțat datorită eșecurilor la calitățile de

„ghicitor egiptean”, „sugestor și fizionom” pentru a deveni peste noapte „Grafolog-Chiromant”. Totuși, „oricine își poate închipui câtă grafologie pot face aceia care de abia pot să scrie și să citească.” Numitul „Profet Providențial” cere cu insistență Poliției „să-i tragă la răspundere pe toți și pe toate ce sunt imitatori, scamatori, acești mișei cu reclame similare, nu sunt altceva decât o plagă otrăvitoare în poporul român.”

Originală rămâne deconspirarea „renumitului profesor indian Sady Faim” care „descoperă orice boli”, având la activ „înalte studii” după ce „a vizitat șapte state”, vorbind practic „orice limbă” după ce în prealabil „a trăit mult în India și a făcut ocolul pământului și știe și cunoaște toate.” Culmea ironiei, „renumitul” profesor indian, consideră că „poporul trebuie luminat”, dar atenție „feriți-vă de cărturărese care neputând trăii cu vechea lor ocupație se fac singure ghicitoare fără a cerceta oarecare cărți științifice.”

Renumitul „Sady Faim” s-a dovedit a fi „originar din Brăila” iar discuția avută cu el a fost „într-o limbă românească plină de greșeli de gramatică” ceea ce nu l-a împiedicat să vorbească despre „problema luptei pentru existență.” Profesorul „Sadi Faim”, indian savant și celebru, a avut o mamă spălătoreasă și culmea, cărturărească în Brăila care, „l-a inițiat în mister” iar numele și l-a „împrumutat de la un turc, pe care l-a cunoscut la Constanța.”

Urmașele „renumitului Sady Faim”

Mult ridicol descoperim și în anunțurile de astăzi unde legitimările sunt absolut suprinzătoare: vrăjitoarea Mihaela a fost băgată în seamă „de Ion Țuguie la *Tele 7 abc*” (*România Liberă*, nr.3206); la fel de vestită ar fi „vrăjitoarea Dulceața” care a fost „invitată de Chestiunea Zilei, la Pro TV” (*România Liberă*, nr. 3209).

Nici „vrăjitoarea Trandafira” nu se lasă mai prejos și face cunoscut că a fost „invitată în emisiunea *Viața bate filmul*” (*R.L.*, nr. 3214). Ei bine, pentru a rezolva definitiv problema, aflați că „vrăjitoarea «Beatris» a apărut la toate posturile de televiziune” (*R.L.*, nr.3217), desigur poate cele virtuale. Pe când „doamna Simona,

reîntoarsă de curând din India” (*R.L.*, nr.3216) deține ceea ce au toate celelalte la un loc.

Dar ce spuneți de Diana, „vrăjitoarea din Lileci-Ialomița” căci „descântecul ei are valoare de laser”, și „face minuni pe loc” (*R.L.*, nr.3218).

Doctorul Nicolae Minovici semnala la vremea sa „pericolul pe care îl reprezintă” toți acești șarlatani „pentru sănătatea publică”; și totuși atunci, precum și astăzi, ei sunt „autorizați de către organele Ministerului de Interne să-și exercite profesiunea de ghicitori”.

Pentru că „limita între normal și anormal nu este tocmai ușor de stabilit, ea fiind chiar extrem de variabilă și tot pe atât de confuză”, manipularea naivilor cu iluzorii ritualuri și rezolvări cu „viteză de laser”, face loc unor destine ratate care nu-și găsesc liniștea. Cine sunt de fapt clienții acestor șarlatani? Și de ce ajung aici? Potrivit etnologului Dominique Camus, fac apel la forța vrăjitorului „anumite persoane care se simt neputincioase – de exemplu în fața unui șir întreg de necazuri tot mai mari sau a irumperii unui insolit brusc, brutal, grav – îi vor căuta pe cei despre care cred că au misiunea să intervină acolo unde orice acțiune întreprinsă de alții a eșuat.” Ca ultim recurs al unui suprem neajuns, vrăjitoria „ordonează și clarifică o situație pe care eșecuri succesive de interpretare și de acțiune obișnuit întâlnite în societatea noastră au făcut-o cu atât mai intolerabilă” (Dominique Camus)

Pericolul social al practicării ocultismului, neschimbat de 70 de ani

Practica vrăjitoriei s-a dezvoltat pe fondul „nesiguranței zilei de mâine” și a „traumatismelor de tot felul” care au determinat o continuă „teamă morbidă nejustificată”. Astfel că „practicarea ghicitoriei a devenit generatorul tuturor felurilor de psihoze” (Nicolae Minovici).

Pe această structură neașezată, șarlatanii de tot felul pot cauza o adevărată „stare psihotică dintre cele mai grave, întrucât extază, indiferentismul față de sine, ura contra oamenilor, distrugerea instinctului gregar, constituie după cum

atâția autori au demonstrat-o, izvorul nebuniei și al crimei.” Iar șarlatanii ocultişti, vrăjitoare sau ghicitoare, „în baza primitivismului lor”, consideră că pot „prin anumite formule sacramentale, să supună voinței, legile universului. În aceasta constă adevărata lor nebunie” (Nicolae Minovici).

Primejdia constă în primul rând în „substratul paranoid al ghicitorilor și delirul lor de inducțiune, pe care aceștia îl exercită asupra clienților lor” iar „pe un asemenea substrat organo-psihiic (...) apare așa numitul sindrom de automatism mintal, caracterizând pe indivizii al cărui centru superior (conștient) este mai mult sau mai puțin obnubilat”.

Doctorul Nicolae Minovici, în documentarea studiului său din 1938, „a procedat și la vizitarea a numeroase cabinete de specialiști – adevărate hrube ale înșelătoriei și minciunii – în care am fost izbit de starea mai mult decât rudimentară a apostolilor ocultismului.” Se pare că „în nici o parte a lumii nu se

poate specula naivitatea omenească cu atâta ușurință ca în țara noastră.”

Cine erau acești vrăjitori șarlatani în anii de după primul război? Nicolae Minovici afirmă că „mai toți sunt străini de neam”, „mai toți sunt mai mult sau mai puțin analfabeți” fapt care nu-i împiedică „să se intituleze profesori, savanți, diplomați, «trimis al lui Dumnezeu».” Statisticile ospiciilor din București de la acea vreme „ne demonstrează că din 300 de bolnavi alienați, 45 sunt victime directe sau indirecte ale vrăjitoriei.” Scopul lor este acela de a „sugestiona și a atrage vulgul, de a dezagrega lumea, care trăiește în stare de mediocritate de cultură, întrucât lumea intelectuală, în sensul adevărat al cuvântului, nu cade decât în mod excepțional victimă acestor exponenți ai șarlataniei. Prin mecanismul inducțiunii, toți acești practicanți ai ocultismului ajung să realizeze prin clientela lor, nu numai cazuri clinice, dar și o adevărată psihoză colectivă, atât de periculoasă organizațiunii sociale”.